

گزارش عملکرد و تشریح و تبیین حضور گروه مددکاران اجتماعی در بوشهر؛ اعزامی از طرف انجمن مددکاران اجتماعی ایران

تاریخ : اردیبهشت : ۱۳۹۲

بسم الله الرحمن الرحيم

تقدیم به:

*روح پاک تمام قربانیان زلزله بوشهر

* تمامی بازماندگان داغدیده

* کلیه کسانی که در راستای کمک به زلزله زدگان گام برداشته اند.

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
..... طرح موضوع	۱.....
..... تعریف مفاهیم	۳.....
..... فعالیت های قبل از اعزام	۳.....
..... مرحله اول (بستر سازی برای ورود به منطقه زلزله زده)	۶.....
..... مرحله دوم(مشاهده منطقه زلزله زده و مطالعه خدمات صورت پذیرفته از سوی نهاد ها و سازمان های خدمت رسان)	۷.....
..... مرحله سوم (تجزیه و تحلیل مسائل و مشکلات مردم منطقه زلزله زده و اولویت بندی آنها)	۹.....
..... مرحله چهارم (راهکارها و برنامه های اجرا شده)	۱۰.....
۱- اقدامات انجام شده در خصوص حل مشکلات بهداشتی	۱۰.....
۲- اقدامات انجام شده در خصوص توجه بیشتر به مسائل عمرانی و مقاوم سازی	۱۲.....
۳- اقدامات و فعالیت های انجام شده در خصوص حل مسائل مربوط به عدم ارتباط چهره به چهره مردم با مسئولین	۱۲.....
۴- اقدامات و راهکارهای اجرا شده در خصوص بازتوانی روانی و اجتماعی بازماندگان زلزله	۱۸.....
۵- اقدامات انجام شده برای برقراری هماهنگی و همگرایی بیشتر در بین سازمان های متولی	۲۳.....
..... بحث و نتیجه گیری	۲۶.....
..... پیشنهادات	۲۸.....

طرح موضوع

مطالعات زلزله نگاری و زمین شناسی نشان می دهد که ایران کشوری زلزله خیز است. متأسفانه تاریخ به کرات مهر تأییدی به این مطالعات زده است و زلزله در طول دهه‌ها و قرن‌های گذشته، جان صدھا هزار ایرانی را گرفته است. لذا تمام اعضای جامعه اعم از مسئولین متولی و آحاد مردم باید به این نکته توجه داشته باشند که وقوع زلزله در ایران اجتناب ناپذیر است. صرف نظر از اهمیت اقدامات پیشگیرانه در خصوص کاهش تلفات مالی، جانی و... در زلزله بایستی خاطر نشان کرد که بعد از وقوع زلزله، معمولاً نیازهای زلزله زدگان در ابعاد مختلفی خود را نشان می‌دهد. یکی از مهمترین این نیازها، نیازهای روانی و اجتماعی است.

نیازهای روانی و اجتماعی بازماندگان در زلزله به دو صورت کلی خود را نشان می‌دهد از یکسو کسانی وجود خواهند داشت که با از دست رفتن نظم زندگی که به آن عادت کرده بودند هنوز نتوانسته‌اند نظمی جدیدی بیافرینند و خود را با شرایط جدید سازگار کنند و به همین دلیل با مسائل و ناهنجاری‌های متعددی روبرو خواهند شد از سوی دیگر هم، عده‌ای متحمل فشارهای روانی شدیدی می‌شوند.

متخصصین علوم رفتاری در خصوص فشارهای روانی تقسیم بندی هایی را انجام داده اند که در حالت کلی دو دسته استرس‌های حاد و خرد را مطرح کرده اند. منظور از استرس‌های حاد آن دسته استرس‌هایی است که در بین تمام استرس‌ها، بالاترین فشار را بر فرد تحمیل می‌کنند و اگر برای فردی روی دهد بایستی آن فرد به یکی از روش‌های زیر و یا ترکیبی از این روش‌ها درمان شود:

۱- مداخله متخصصین علوم رفتاری (روانپزشکان، روانشناسان و مددکاران اجتماعی)

۲- مهارت‌های زندگی و حل مسئله فرد که باید قبل از وقوع استرس حاد آموخته باشد.

۳- نهادهای اجتماعی موجود در آن جامعه

تجاوز، جنگ، زلزله، طلاق و از دست دادن عزیزان درجه یک، پنج استرس حاد موجود در دنیا را شامل می‌شوند. شایان ذکر است اگر کسی به استرس‌های حاد مبتلا شود و تحت درمان قرار نگیرد، تأثیرات آن تا آخر عمر وی را همراهی خواهد کرد.

در کشورهای در حال توسعه بعد از وقوع زلزله و یا هر بلای طبیعی دیگری آنچه که مورد توجه مسئولین و تشکیلات مدیریت بحران قرار می‌گیرد، صرفاً نیازهای امدادی - درمانی، بازسازی منازل مسکونی و نیازهای

غذایی و دارویی است و « نیازهای روانی و اجتماعی بازماندگان زلزله » یا کم اهمیت تلقی شده و یا اینکه به ورطه فراموشی سپرده می شود.

واقعیت آن است که در جامعه ما به دلایل فرهنگی(ترس از برچسب خوردن در جامعه و در اولویت نبودن نیازها و فشارهای روانی و اجتماعی نسبت به سایر نیازها) و در دسترس نبودن خدمات علوم رفتاری برای آحاد مردم، مراجعه گرفتارشده‌گان استرس بعد از وقوع بحران به متخصصان بسیار پایین است. از طرفی دیگر تاکنون هیچ گونه آموزش کامل و کاربردی برای افزایش توانایی‌های حل مسئله مردم از سوی سازمان‌های متولی صورت نگرفته است و نهادهای حمایتی - اجتماعی جامعه همچون کمیته امداد و سازمان بهزیستی عموما در حال ارائه حمایت‌های مالی به افراد تحت پوشش خود هستند.

مجموعه این مسائل، اجتماع آشفته‌ای را ایجاد می‌کند که در چنین شرایطی قطعاً در کنار سایر نهادهای متولی خدمات امداد و نجات و ساخت و ساز، ضرورت وجود گروههای داوطلب و نظام مند از متخصصین علوم رفتاری به ویژه مددکاران اجتماعی در قالب سازمان‌های غیر دولتی برای ارائه خدمات به بازماندگان زلزله احساس می‌شود. در صورتی که همکاری و همیاری لازم با آنها صورت نگیرد، چه بسا مشکلات به ظاهر ساده و قابل حل آنها، در یک دوره زمانی طولانی تر به معضلاتی لایحل تبدیل شود. در این شرایط بهره‌گیری از توانایی‌ها، ظرفیت‌ها و امکانات مادی و غیرمادی موجود در جامعه که مهارت مددکاران اجتماعی است، می‌تواند در خدمت ساکنین قرار گیرد و به آنها یاری رساند تا بتوانند در مدت کوتاهی به شرایط عادی زندگی بازگردند.

انجمن مددکاران اجتماعی ایران که با شماره مجوز ۱۳۰/۴۲/۲ از وزارت کشور، پس از انقلاب اسلامی ایران فعالیت‌های مختلفی را انجام نموده است در راستای توجه به منشور اخلاقی مددکاری اجتماعی به ویژه این بند خاص « من آمادگی خویش را برای تقدیم خدمت لازم حرفه‌ای در هنگام رویدادهای ناگهانی و حوادث غیرمنتظره‌ی عمومی اعلام می‌دارم » پروتکلی را با هلال احمر جمهوری اسلامی ایران امضاء نموده که بر طبق این پروتکل انجمن موظف است در حوادث غیر مترقبه گروههایی از اعضای خود را به صورت داوطلبانه به مناطق مختلف کشور اعزام کند. در همین جهت اولین گروه مددکاران اجتماعی با حضور آقایان ادریس قاسمی، رضا معطوفی، حامد علمایی، جواد مردانی مهرآباد، عیسی ابوطالبی، فاتح فاطمی به سرپرستی غلامعلی قربانی، از طرف انجمن مددکاران اجتماعی ایران روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۲/۲/۴ به مناطق زلزله زده شهرستان دشتی اعزام شدند. این گروه که ترکیبی از مددکاران اجتماعی با تجربه و نیروهای جوان و با انگیزه بود، به مدت ۵ روز در مناطق زلزله زده حضور فعال داشتند و فعالیت‌هایی را در سه سطح فردی، گروهی و جامعه‌ای انجام دادند که در قسمت اول این گزارش به تشریح برخی از این

فعالیت‌ها اشاره می‌شود. و در قسمت بعدی ضمن بحث و نتیجه گیری پیشنهاداتی هم در جهت بهبود روند خدمت‌رسانی مطرح گردیده است.

تعریف مفاهیم

در این قسمت ابتدا به تعریف بعضی مفاهیم اساسی در این گزارش می‌پردازیم.

The social work profession facilitates social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge, social work engages people and structures to address life challenges and enhance wellbeing (IFSW, ۲۰۱۳)

حرفه مددکاری اجتماعی، توسعه و تغییر اجتماعی، انسجام اجتماعی، و توانمندسازی و آزادسازی افراد را تسهیل می‌کند. اصول عدالت اجتماعی، حقوق بشر، مسئولیت جمعی و احترام به تفاوتها (diversities) در مددکاری اجتماعی اساسی‌اند. مددکاری اجتماعی، با تکیه بر نظریه‌های مددکاری اجتماعی، علوم اجتماعی، علوم انسانی و دانش بومی، افراد و ساختارها را در مقابله با چالشهای زندگی و ارتقاء رفاه و بهزیستی درگیر می‌کند. (فراسیون بین‌المللی مددکاری اجتماعی، ۲۱۰۱۳)

مددکاری اجتماعی حرفه‌ای است مبتنی بر دانش ، اصول ، مهارت و روشهای که هدف از آن کمک به افراد ، گروه‌ها و جامعه است تا بتوانند با تکیه بر توانایی‌ها و امکانات موجود ، برای حل مشکل و یا رفع نیاز خود اقدام کنند و به استقلال نسبی و رضایت خاطر فردی دست یابند. (موسوی چلک، ۱۳۸۳ : ۳۸).

مداخله اجتماع محور: به آن نوع مداخلات گفته می‌شود که در سطح اجتماعات کوچک محلی و با هدف رشد و توسعه محلی انجام می‌شود منابع مورد استفاده در این نوع مداخلات نیروی انسانی و ظرفیت‌های همان محله مورد مداخله است.

تسهیل گر: به کسی گفته می‌شود که با استفاده از اصول، دانش و تکنیک‌های خاصی همچون بارش افکار، درخت هدف و درخت مشکل در سطح محلات اقدام به تشکیل گروه می‌نماید و نقش هماهنگ کننده و تسهیل کننده امور بین افراد را دارد. و با تکیه بر توان خود اعضاء راههای حل مشکلات را به آنان آموزش می‌دهد.

فعالیت‌های قبل از اعزام

الف) هماهنگی و همفکری با مسئولین هلال احمر و گروه اعزامی نظام روانشناسی به منطقه زلزله زده

سرپرست گروه اعزامی مددکاران اجتماعی قبل از تشکیل جلسه هماهنگی طی تماس‌های تلفنی مکرر از آخرین اقدامات انجام شده از سوی گروه اعزامی نظام روانشناسی و هم چنین هلال احمر استان با خبر شدند و با اطلاع از آخرین نیازهای بازماندگان، مسائل منطقه زلزله زده را به کمک سایر اعضای گروه ارزیابی نمودند.

ب) برگزاری جلسه هماهنگی اعضاء در دفتر انجمن مددکاران اجتماعی ایران

تجارب زلزله‌های قبلی اخیر کشور همچون زلزله بم و آذربایجان شرقی و هم چنین زلزله بوشهر در خصوص مسائل مربوط به مداخله سازمان‌های غیر دولتی از یک طرف، و موازی کاری تیم‌های مداخله‌گر در حوزه روانی اجتماعی از سوی دیگر، انجمن مددکاران اجتماعی ایران قبل از اعزام اقدام به تدبیر و برنامه ریزی در جهت جلوگیری از بروز مسائل احتمالی نمود. بنابراین قبل از اعزام، سه شنبه تاریخ : ۱۳۹۲/۲/۳ جلسه هماهنگی با هدف پیشگیری از بروز هر گونه مشکل احتمالی ناشی از ورود گروه در منطقه زلزله زده، داشتن برنامه و طرحی مشخص و هماهنگ برای مداخله در منطقه و جلوگیری از موازی کاری در حوزه مداخلات روانی اجتماعی برگزار شد. در این جلسه که علاوه بر تمامی اعضای تیم اعزامی، رئیس انجمن هم حضور داشت. اعضاء به تبادل آراء پرداختند و در پایان جلسه موارد زیر به شرح ذیل مورد تأکید و تأیید حاضرین قرار گرفت و مصوب شد :

۱- عدم ورود جدی و ادامه فعالیت‌های ابتر گروه‌های گذشته به دلیل ذات این نوع فعالیت‌ها که نیاز به استمرار داشته‌اند.

۲- با نگاه اجرای کار جدی وارد نشویم و در مرحله اول از افرادی که مدت بیشتری در منطقه بودند(از هلال احمر یا سایر سازمان‌ها) نظرات و تجربیاتشان را بشنویم تا بتوانیم جایگاه خود را پیدا کنیم.

۳- دنیایی از تجربه را کسب خواهیم کرد که پس از بازگشت، حتماً مکتب به سایر ارگان‌ها منتقل شود.

۴- همه با این نگاه می‌روند که چه چیزی کم شده (طبیعتاً نمی‌توانند کاستی‌ها را پر کنند و دید منفی ایجاد می‌کنند) در صورتی که ما با این دید می‌رویم که چه چیزی وجود دارد. پتانسیل‌ها و نیروهای بومی را کشف کنیم و تسهیلگر همان‌ها شویم.

۵- ورود باید از سوی پرسنلی باشد که در آن جا وجود دارند با توجه با اطلاعات کسب شده، خود ما وارد عمل نشویم.

۶- دید توسعه محلی در نگاه جامعه ای خود داشته باشیم یعنی نقاط ضعف سازمان های درگیر را مشخص کنیم و به صورت پیشنهاد ارائه کنیم.

۷- برطرف کردن ضعف ها می تواند شامل : کنار هم گذاشتن چادر خانواده های یک فامیل، ارسال اقلام بهداشتی مربوط به زنان و ... باشد.

۸- توجه به درمان اختلال استرس پس از وقوع حادثه (PTSD) که در صورت عدم درمان آن عوارض وحیمی به دنبال خواهد داشت و باید با درمان دارویی شروع شود.

۹- اجازه بدھیم خیلی از کارها را خود مردم انجام دهنده و مداخله بی مورد از خارج انجام ندهیم.

۱۰- به همراه فرد کلیدی محلی، نیازمنجی توسط خود مردم انجام شود و نماینده مردم نیازها را به مسئولین متولی و نهادهای ذیربسط اعلام نماید.

۱۱- وجود پایگاه خدمات اجتماعی در بهزیستی در منطقه مورد نیاز است.

۱۲- امکان ترس گروههای محلی از تیم ما وجود دارد در وهله ای اول باید سعی کنیم با انجام اقدامات اعتماد برانگیز، این ترس را از بین ببریم.

۱۳- ما باید گزارشاتی را به هلال احمر مرکز ارائه دهیم. بهتر است گزارش کیفی ارائه دهیم و به آمارها تکیه نکنیم.

۱۴- به درمان مشکلات روانی عمیق به هیچ وجه ورود پیدا نکنیم.

۱۵- توزیع اقلام با توجه به تشخیص گروه مددکاران اجتماعی انجام گیرد.

تصویر شماره ۱- جلسه هماهنگی قبل از اعزام

مراحل اقدام تیم اعزامی مددکاران اجتماعی در منطقه زلزله زده شنبه از توابع استان بوشهر

مرحله اول (بسترسازی برای ورود به منطقه زلزله زده):

نکته‌ای که بایستی به آن اشاره نمود این است که پس از بحران معمولاً مسئولین منطقه بحران زده به ویژه در خصوص ورود سازمان‌های غیر دولتی محافظه کار تر از قبل می‌گردند چرا که مداخله غیر اصولی و مغایر با سیستم یکپارچه مدیریت بحران نه تنها کمکی به حل مشکلات نمی‌کند بلکه بیشتر اوقات مسائلی را به مسائل قبلی اضافه می‌کند. سرپرست و مشاور علمی گروه با علم به این مسائل در وهله ای اول نیاز دیدند برای ورود فعال و اثربخش در منطقه، اقدامات عینی و ملموسی انجام دهند تا اعتماد مسئولین محلی را جلب نمایند. در همین راستا در ابتدای ورود به منطقه زلزله زده جهت ورود آسانتر به میدان عمل با مقامات منطقه و شهرستان، تماس‌های تلفنی و حضوری متعدد برقرار شد (معاون توابخشی بهزیستی استان، مسئولین هلال احمر استان و شهرستان، بخشدار، معاونین فرماندار، معاون شهردار) که با ارائه توضیحات لازم در خصوص رسالت تیم اعزامی، بسترسازی برای ورود در بین مردم و انجام اقدامات فراهم

شد. در جریان تماس‌ها، مهم ترین نکاتی که برآن تأکید می‌شد این بود که گروه اعزامی در صدد است در کنار سایر ارگان‌ها فعالیت کند، خارج از چارچوب قوانین و دستورالعمل سازمان‌های متولی کاری انجام نمی‌دهد، در نظر دارد که نقش تسهیلگر بین مردم و مسئولین را داشته باشد و...

نتیجه این اقدامات و تماس‌ها، ایجاد اعتماد دو جانبه گروه مددکاری اجتماعی و مسئولین منطقه بود طوری که مسئولین منطقه تا پایان دوران فعالیت گروه، همه جانبه از گروه حمایت می‌کردند.

تصویر شماره ۲- نمونه‌ای از جلسات بستر سازی برای ورود مددکاران اجتماعی

مرحله دوم (مشاهده منطقه زلزله زده و مطالعه خدمات صورت پذیرفته از سوی نهادها و سازمان‌های متولی خدمت رسان)

پس از طی مراحل اعتمادسازی برای ورود به منطقه، در گام بعدی هدف مطالعه و شناسایی وضعیت موجود بود در این راستا اقدامات زیادی انجام شد که در این قسمت به ذکر مژروح این اقدامات پرداخته می‌شود.

۱- برگزاری جلسه با مسئولین و کارشناسان سازمان‌های متولی خدمت رسانی به بازماندگان زلزله با بالاترین مقام و کارشناسان سازمان‌های متولی در منطقه سلسله نشست‌هایی برگزار شد که مهمترین این جلسات، جلسه با کارشناسان بهزیستی استان و شهرستان بود. هدف از این جلسه اطلاع یافتن از خدمات روانی و اجتماعی انجام شده از سوی سازمان مربوطه برای بازماندگان تاکنون بود. این جلسه بنایه دلایلی باقیستی تشکیل می‌شد. از جمله اینکه ۱- اگر گروه از اقدامات انجام شده اطلاع پیدا نمی‌کرد احتمال انجام

اقدامات تکراری وجود داشت و بدین سبب به جای کمک کردن به بازماندگان، زمینه نارضایتی پیش می آمد. ۲- فرصتی برای نقد و بررسی برنامه‌های قبلی به واسطه تشکیل این جلسات فراهم می شد و به نحوی برنامه‌های جدید سازمان مذکور تقویت می شد و در وهله سوم نیازهای جدید و در اولویت بازماندگان تا حدودی شناسایی می شد سایر اهداف این نشستها عبارت بودند از : پی بردن به نگرش مسئولین در خصوص نیازهای فعلی بازماندگان زلزله، تقویت کمک به ارتقای همکاری‌های بین بخشی توسط گروه بین نهادها و سازمان‌های مسئول در امور خدمات دهی به زلزله زدگان و در نهایت شناسایی حوزه‌هایی که کارگروه‌های فعلی سازمان‌های ذی ربط قادر به فعالیت در این زمینه‌ها نیستند و نیاز به ورود و فعالیت مددکاران اجتماعی در این حوزه احساس می شد.

تصویر شماره ۳- جلسه با کارشناس بهزیستی شهرستان جهت اطلاع از اقدامات انجام شده

۲- شناسایی تشکیلات مدیریت بحران در منطقه:

هدف از این اقدام، شناسایی ظرفیتها و منابع موجود در شهرستان در راستای انجام فعالیت‌های سریعتر و به موقع تر بود در جریان این آشنایی مشخص شد که فرماندار، مسئول هلال احمر و شهردار، هرم مدیریت بحران منطقه زلزله زده را تشکیل داده اند و در رأس این هرم فرماندار قرار داشت.

۳- مراجعه به مردم؛ یکی از اقدامات دیگر در راستای تکمیل مرحله مطالعه وضعیت موجود، تشکیل گروهای دو نفره و سه نفره بود تا به چادرهای محل سکونت مردم مراجعه شود و مسائل و مشکلات مردم از زبان و نگاه خودشان دیده شود. نتیجه این ارتباطات چهره به چهره ارزیابی مشکلات و مسائل فرآیند خدمت رسانی با تأکید بر تصورات اهالی محله شد.

تصویر شماره ۴- گفت و کو با مردم به منظور ارزیابی نیازهای آنان

مرحله سوم (تجزیه و تحلیل مسائل و مشکلات مردم منطقه زلزله زده و اولویت بندی آنها)

با پایان مرحله دوم یعنی مطالعه و مشاهده منطقه، گروه یک نشست تیمی تخصصی تشکیل داد و پس از بحث و بررسی های لازم، مشکلات بازماندگان و فرآیند خدمت رسانی به چند دسته تقسیم بندی شد. و برای حل هر مشکل راهکارهای متناسب در نظر گرفته شد.

۱- مشکلات بهداشتی (شامل نامناسب و ناکافی بودن لوزام بهداشتی، سرویس های بهداشتی، و حمام)

۲- مشکلات مربوط به ساخت و ساز و مسائل عمرانی

- ۳- مشکلات مربوط به عدم ارتباط حضوری مردم و مسئولین محلی
- ۴- مشکلات روانی و اجتماعی ناشی از وقوع زلزله و بی تحرکی اجتماعی مردم به ویژه جوانان
- ۵- نبود هماهنگی کافی بین سازمان های متولی خدمت رسانی در منطقه

مرحله چهارم (راهکارها و برنامه های اجرا شده)

قبل از هر مطلبی باید اذعان داشت که هیچ گروه و تشکیلاتی نمی تواند همه مسائل و مشکلات مربوط به پس از زلزله را حل کند. قطعاً نگرش سازمان ها و تیم های علمی بایستی بهبود فرآیند خدمت رسانی باشد تا حل صد درصد مشکلات یا ریشه کن نمودن آنها.

به علاوه برای حل هر مشکلی حتی بسیار کوچک، هیچ گروهی و سازمانی بدون همکاری سایر نهادها و سازمانها نمی تواند کاری از پیش ببرد. کماکان که گروه اعزامی مددکاران اجتماعی در طول زمان فعالیت خود، مورد حمایت و پیشتبانی سایر سازمان های متولی قرار گرفته است.

گروه مددکاران اجتماعی با علم به این محدودیت ها (عدم امکان حل همه مشکلات) پا به عرصه عمل گذاشته است و در تلاش بوده تا با اقدامات هرچند جزئی خود، گامی در جهت بهبود فرآیند خدمت رسانی و تسکین بخشی از آلام بازماندگان زلزله بردارد.

۱- اقدامات انجام شده در خصوص حل مشکلات بهداشتی

برای حل مسائل بهداشتی در اولین فرصت جلساتی با مسئولین شبکه بهداشت و هلال احمر شهرستان تشکیل شد و مشکلات مشاهده شده توسط گروه و مطرح شده توسط مردم به آنان انعکاس داده شد. مسئولین این دو سازمان هم ضمن بر شمردن موانع اجرایی و سازمانی خود، از این نکته نظرات استقبال نمودند و قول مساعدت دادند.

تصویر شماره ۵- ارائه نکته نظرات بهداشتی با تأکید بر لزوم جلوگیری از هرگونه موازی کاری در مداخلات روانی اجتماعی در جلسه مشترک با رئیس شبکه بهداشت شهرستان دشتی

تصویر شماره ۶- ارائه نکته نظرات مختلف در خصوص چگونگی توزیع اقلام غذایی و نصب و راه اندازی و مدیریت سرویس های بهداشتی به رئیس هلال احمر شهرستان دشتی

۲- اقدامات انجام شده در خصوص توجه بیشتر به مسائل عمرانی و مقاوم سازی

در خصوص مسائل مربوط به ساخت و ساز و مسائل عمرانی، جلسات و نشست هایی با رئیس اداره راه و شهرسازی، رئیس اداره آموزش و پرورش شهرستان، فرماندار شهرستان و بخشدار شنبه برگزار شد و نکات لازم توسط گروه مددکاران اجتماعی در این جلسات مطرح شد و مقامات مسئول ضمن استقبال از نکته نظرات ارائه شده قول مساعدت در جهت رفع آن نمودند.

۳- اقدامات و فعالیت های انجام شده در خصوص حل مسائل مربوط به عدم ارتباط چهره به چهره مردم با مسئولین

۱- حضور در رسانه محلی

سرپرست و راهنمای گروه هر کدام جدایگانه چندین مرتبه در رسانه محلی حضور پیدا کردند و ضمن برشمردن دلایل حضور مددکاران اجتماعی در منطقه، مشکلات و مسائل مردم را هم مطرح کردند و زمینه را برای ارتباط بیشتر مردم با مسئولین محلی فراهم نمودند.

تصویر شماره ۷- حضور در رسانه محلی

۲- برگزاری جلسه هم اندیشی با جوانان علاقه مند شنبه

گروه تخصصی مددکاران اجتماعی بعد از بررسی و تجزیه و تحلیل وضعیت موجود منطقه، بهترین و مؤثرترین برنامه را برای ارتباط بیشتر جوانان و مسئولین، تدارک یک جلسه مشترک بین طرفین با مدیریت و میانجیگری مددکاران اجتماعی دانستند. لذا در یکی از مهمترین جلسات بین بخشی این موضوع را به مسئولین شهرستان پیشنهاد دادند که مورد موافقت حاضرین قرار گرفت(در قسمت های بعدی تصویر صورت جلسه مذکور پیوست می گردد).

قبل از برگزاری جلسه هم اندیشی برنامه های متفاوتی به منظور فراهم شدن زمینه مشارکت حداکثری جوانان فعال و علاقه مند و هم چنین بهره برداری بهینه از این جلسه انجام شد که به برخی از این برنامه ها اشاره می شود.

الف) ایجاد مقدمات ارتباط با گروه جوانان و نوجوانان منطقه

در جهت بهره گیری از توانایی های بالقوه آنان برای حل مشکلات مربوط به زلزله، نشستی صمیمانه بین تعدادی از جوانان فعال و با انگیزه منطقه زلزله زده شنبه و تیم اعزامی مددکاران اجتماعی در مسجد جامع شهر شنبه برگزار شد. در این جلسه در مورد راه های شناسایی علایق و توانایی های جوانان و نوجوانان و چگونگی جذب این افراد برای شرکت در فعالیت های اجتماع محور بحث و گفت و گو شد.

تصویر شماره ۸- جلسه مقدماتی با جوانان علاقه مند به فعالیت های اجتماعی

ب) طراحی و تدوین فرم مهارت سنجی و علایق سنجی جوانان بوشهر

این فرم با همکاری کارشناسان بهزیستی به منظور استفاده بهینه از پتانسیل‌های جوانان شنبه برای ارتقای وضعیت توانمندی اجتماعی و روانی بازماندگان زلزله

طراحی شد(تصویر پیوست)

فرم مهارت سنجی و علایق سنجی جوانان ساکن شنبه

پاسخگوی محترم :

فرم زیر به منظور شناسایی مهارت‌ها و توانایی‌های جوانان بخش شنبه طراحی گردیده است. دقت در تکمیل اطلاعات زیر سبب کمک بیشتر به اهالی محله شما می‌گردد.

تحصیلات:

مرد ○ جنس: زن ○ سن:

نام و نام خانوادگی :

شماره تماس:

شغل:

نوع مهارت :

نقاشی و خوشنویسی

سیم‌کشی و برق

کامپیوتر

خیاطی، گلدوزی و ...

آرایشگری

ورزشی(نوع رشته ورزشی ذکر گردد)

قرآن و تواشیح

سرود

صنایع دستی

سایر
.....

در صورتی که دارای مهارت خاصی نیستید مهارت مورد علاقه خود را یادآشت نمایید.

ج) جلسه هماهنگی در جهت اجرای طرح های اجتماعی محور

یکی دیگر از اقدامات صورت گرفته در راستای مشارکت جوانان منطقه زلزله زده شنبه برگزاری جلسه مشترک فی مابین کارشناسان بهزیستی شهرستان دشتی و استان بوشهر (آقایان ابراهیمی و رحمتی، خانم ها شجاع الدینی، گنجی، اسکندری و ابراهیمی) و تیم مددکاری اجتماعی اعزامی انجمان مددکاران اجتماعی ایران بود در این جلسه طرفین به ارائه تجربیات خود در خصوص طرح های اجتماعی محور پرداختند و در پایان جلسه ضمن در نظر گرفتن جنبه های مختلف، چیدمان برنامه را طراحی شد.

تصویر شماره ۹- جلسه هماهنگی با کارشناسان بهزیستی به منظور طراحی برنامه هم اندیشی

بعد از انجام مقدمات ضروری برای برگزاری هم اندیشی سرانجام روز شنبه مورخ ۱۳۹۲/۲/۸ رأس ساعت ۶ بعد از ظهر در مسجد جامع شنبه جلسه برگزار شد.

در این جلسه علاوه بر مددکاران اجتماعی و جوانان شنبه فرماندار دشتی و معاون شهردار و سرپرست بسیج خواهان و کارشناسان بهزیستی استان بوشهر حضور داشتند.

جلسه با تلاوتی چند از کلام الله مجید آغاز شد. سپس مشاور علمی گروه مقدماتی را در خصوص ضرورت برگزاری این جلسه مطرح کردند. در قسمت بعدی فرماندار شهرستان دشتی آمادگی خود را در خصوص دخالت دادن ایده های جوانان در مدیریت امور مربوط به زلزله را اعلام کرد. سرانجام تیم تسهیلگری گروه

مددکاران اجتماعی با استفاده از تکنیک های تسهیلگری حاضرین را تشویق کردند که ایدههای خود را با تأکید بر این موضوعات مطرح نمایند: ۱- هر کسی که مشکلی را مطرح می کند بایستی راهکار آن را هم مطرح کند. ۲- مشکلات مطرح شده بایستی مورد به مورد یادداشت شود. ۳- به منظور جلوگیری از حاشیه رفتن اعضاء در بحث ها بعد از بارش افکار به صورت اختصاصی روی چند مشکل قابل حل، بحث و گفت و گو می شود ۴- مهمترین نکته اینکه هر فردی در این جلسه مهم است و هیچ گونه سلسله مراتبی وجود ندارد! و مبنای انتخاب بحث ها نظرات تک تک افراد است نه فرد خاصی، تسهیلگر هم صرفاً نقش هماهنگ کننده و سهل کردن امور را دارد نه مدیر و یا رئیس جلسه.

در بخش بعدی بعضی از جوانان به نمایندگی از سایر شرکت کنندگان نظرات خود را ابراز کردند و راهکارها و نکته نظرات خود را هم تشریح نمودند.

فرم مهارت سنجی و علایق سنجی جوانان که توسط کارگروه مددکاران اجتماعی و کارشناسان حوزه پیشگیری بهزیستی استان بوشهر طراحی شده بود به شرکت کنندگان داده شد و پس از تکمیل در اختیار کارشناسان حوزه پیشگیری بهزیستی استان بوشهر قرار گرفت. تا با استخراج و استفاده از اطلاعات این فرم اقدامات عملی برای کمک به بازماندگان زلزله انجام شود. در ضمن اطلاعات استخراج شده می تواند جهت استفاده از طرح های اجتماع محور توسط سازمان های متولی مورد استفاده قرار گیرد. به علاوه با استفاده از تکنیک های تسهیلگری مشکلات مدنظر حاضرین در جلسه مطرح شد و برای برخی از آنان راهکارهایی هم در نظر گرفته شد. لازم به ذکر است که این راهکارها به پتانسیل های موجود درین مردم تأکید داشت برای مثال یکی از مشکلات عنوان شده نبود کلاس های زبان خارجی بود، اطلاعات تبادل شده در جلسه نشان داد که چندین نفر از اهالی ساکن شبه در زمینه تدریس زبان انگلیسی مهارت دارند لذا در جلسه تصمیم گرفته شد از مهارت این جوانان برای آموزش سایر جوانان علاقه مند استفاده شود.

مهم ترین هدف و دست آورده این جلسه ایجاد بستر لازم در جهت استفاده از مشارکت هرچه بیشتر خود اهالی در جهت رفع نیازها بود. با استفاده از روش های مددکاری اجتماعی گروهی و تأکید بر توان تک تک افراد برای کمک به همدیگر و پدیده سرنوشت یکسان برای همه می توان گروههایی را تشکیل داد که افراد در آنها جمع می شوند و به صورت خودیار به هم کمک می کنند. به علاوه می توان با عنایت به پتانسیل های محله و تکنیک های مداخله، تسهیل گری و اقدام در محل را به آنان آموزش داد تا توانمند شوند و پس از خروج گروه مددکاران اجتماعی این گروه بتوانند به صورت خودکار، سایر مشکلات اهالی محل را رصد کنند و برای حل این مشکلات از پتانسیل های همان محله از جمله از اعضا ساکن در محله استفاده کنند.

لازم به ذکر است در پایان جلسه حاضرین ارزیابی مثبتی را از جلسه داشتند و آمادگی خود را برای تداوم جلسات و حضور در طرح های اجتماع محور اعلام کردند. مقرر شد که جلسات بعدی با همکاری کارشناسان بهزیستسی شهرستان دشتی و استان بوشهر برگزار شود.

تصویر شماره ۱۰ - سخنرانی یکی از نمایندگان جوانان به منظور ارائه برخی مسائل موجود در منطقه و ارائه رهنمودهای لازم

تصویر شماره ۱۱ - حاضرین در جلسه هم اندیشی با جوانان

تصویر شماره ۱۲ - تسهیلگری در بین جوانان

۴- اقدامات و راهکارهای اجرا شده در خصوص بازتوانی روانی و اجتماعی بازماندگان زلزله

برای حل مسائل روانی و اجتماعی منطقه پس از بحث و بررسی های لازم، گروه راهکارهایی را طراحی و اجرا کرد که در این قسمت به برخی از آنها اشاره می شود.

۱- انجام چند مورد مداخلات مددکاری اجتماعی فردی موفقیت آمیز (دلجویی از خانواده های که عزیزان خود را از دست داده بودند)

از آنجا که تعدادی از خانواده های شنبه، عزیزان درجه یک خود را از دست داده بودند گروه در ارزیابی خود به این نتیجه رسید، تعدادی مداخله مددکاری اجتماعی فردی انجام دهد. در این قسمت سعی شد که دو تن از اعضای گروه به افراد داغدیده در چادرها و قبرستان شنبه مراجعه کنند و با رعایت نکات حرفه ای، مداخلات مؤثری را انجام دهند.

تصویر شماره ۱۳ - مشاوره سوگ در قبرستان

تصویر شماره ۱۴ - مشاوره سوگ در قبرستان

یکی دیگر از فعالیت های مدد کاران اجتماعی در حوزه مداخلات فردی مجاب کردن همسر یکی از زنان مبتلا به اختلال PTSD بود در خصوص مصرف داروهای تجویز شده توسط روانپژشک و استفاده تکمیلی از خدمات روانشناسی توصیه شده بود.

۲- برگزاری مسابقه دو و همایش پیاده روی

قبل از برگزاری مسابقه دو، جلسه هماهنگی در خصوص اجرای برنامه ای اجتماع محور(برگزاری مسابقه دو) با مسئولین اجرایی شهرستان و منطقه زلزله زده(فرماندار، بخشدار، رئیس هلال احمر شهرستان، فرمانده بسیج شنبه، رئیس اداره راه و شهرسازی، معاون پیشگیری بهزیستی استان و کارشناسان بهزیستی شهرستان دشتی و استان بوشهر) برگزار شد.

بعد از برگزاری این جلسه گروه مدد کاران اجتماعی در قالب نشست های تخصصی بین اعضا و تشکیل جلسه با کارشناسان بهزیستی و مؤسسات خیریه، اقدامات لازم را برای تدارک دیدن زمان و مکان مسابقه، تهیه و تدارک هدايا و مشارکت حداکثری مردم در این برنامه انجام داد.

بعد از فراهم شدن بستر مناسب، گروه مدد کاران اجتماعی با همکاری سایر سازمان ها و با هدف ارتقاء سطح بهداشت روانی آسیب دیدگان اقدام به برگزاری مسابقه دو و همایش پیاده روی نمود، در این برنامه گروه هایی از کودکان و نوجوانان، جوانان و بزرگسالان و به ویژه زنان حضور داشتند. در پایان این برنامه برندهای و شرکت کنندگان برنامه توسط فرماندار مورد تقدیر قرار گرفتند. لازم به ذکر است کلیه مسئولین اجرایی و انتظامی در مراسم حضور داشتند. و اخبار مربوط به فعالیت های فوق و پیام های متناسب با شرایط موجود از نگاه مدد کاران اجتماعی به صورت مستمر از طریق صدای همدلی رادیو بوشهر و نیز سیمای استانی پوشش داده شد و با عنایت به اثر بخشی فعالیت های گروه، فرماندار دشتی و سایر مقامات پیشنهاد استمرار خدمات از طریق اعزام گروه های بعدی مدد کاران اجتماعی را داشتند.

تصویر شماره ۱۵- آماده سازی نوجوانان برای برگزاری مسابقه دو

تصویر شماره ۱۶- تقدیر از شرکت کنندگان در برنامه توسط فرماندار و سایر مسئولین

۳- راه اندازی چادر اختصاصی گروه مددکاران اجتماعی در منطقه زلزله زده

سومین اقدام به منظور بازتوانی روانی و اجتماعی بازماندگان زلزله راه اندازی چادر مخصوص گروه مددکاران اجتماعی بود. این چادر با همکاری مسئولین هلال احمر شهرستان و بخشداری شنبه روبروی ایستگاه رسانه محلی استان راه اندازی شد. هدف از راه اندازی این چادر داشتن مکانی معین برای برنامه ریزی های فوری گروه در طول ساعات کاری گروه در منطقه و مراجعات احتمالی مردم شنبه بود.

تصویر شماره ۱۷- چادر اختصاصی تیم اعزامی مددکاران اجتماعی

۴- عیادت از برخی مصدومان زلزله در بیمارستان شهدای خلیج فارس بوشهر

گروه اعزامی مددکاران اجتماعی به منظور کمک به بازتوانی اجتماعی و روانی مصدومان زلزله و خانواده های آنها از مصدومان بستری در بیمارستان شهدای خلیج فارس بوشهر عیادت کرد و به بیماران و همراهان دلداری داد.

تصویر شماره ۱۸- عیادت از مصدومان زلزله

۵- اقدامات انجام شده برای هماهنگی و همگرایی بیشتر در بین سازمان های متولی

برای حل مشکلات مربوط به همگرایی و هماهنگی بین سازمان های متولی جلسه ای مشترک با کارشناسان بهزیستی شهرستان و استان، فرمانداری شهرستان، بخشداری شنبه، هلال احمر، بسیج مقاومت شنبه، اداره راه و شهرسازی و گروه انجمن مددکاران اجتماعی برگزار شد که توضیحات لازم در خصوص بهبود فرآیند خدمت رسانی داده شد و حاضرین در جلسه به بحث و بررسی در مورد راهکارها و چگونگی عملیاتی نمودن آنها پرداختند. (تصویر صورت جلسه فوق پیوست می باشد)

بسم الله تعالى

جلسه هماهنگی بین بخشی مسئولین اجرایی شهرستان و منطقه و تیم اعزامی مددکاران اجتماعی

در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۵ جلسه ای با حضور نمایندگان انجمن مددکاران اجتماعی ایران، فرماندار شهرستان دشتی، بخشدار شنبه، کارشناسان بهزیستی شهرستان و استان، فرمانده بسیج شنبه، رئیس شعبه هلال احمر و رئیس اداره راه و شهرسازی در اتاق جلسات بخشداری شنبه برگزار شد. در این جلسه حاضرین در مورد اقدامات انجام شده پس از زلزله به بحث و گفت و گو پرداختند و ضمنن بیان نقاط ضعف و قوت اقدامات صورت گرفته تا کنون در مورد لزوم تداوم و گسترش مداخلات مددکاری اجتماعی و روانشناسی از جمله طرح های مداخله ای مبتنی بر جامعه به توافق پرداختند.

تصویبات این جلسه به شرح زیر است:

- ۱- برگزاری مسابقه دو بین مردم
- ۲- برگزاری هم اندیشی با گروه های مختلف مردم با تأکید بر حضور جوانان برای بهره گیری از توان مردمی به منظور حل مسائل مربوط به پس از زلزله
- ۳- تداوم نشست های بین بخشی با حضور مسئولین اجرایی شهرستان و تیم مددکاران اجتماعی
- ۴- برگزاری همایش همدلی با بازماندگان زلزله

نام و نام خانوادگی حاضرین در جلسه	سمت	محل امضاء
سید علی هاشمی	فرماندار شهرستان دشتی	
ابراهیم درویشی	بخشدار شنبه	
سید اسماعیل جعفری	رئیس هلال احمر خورموج	
صادق غلامی	رئیس اداره راه و شهرسازی	
سید اصغر امیری	فرمانده بسیج شنبه	

محبوبه شجاع الدینی

غلامعلی قربانی

مسعود ابراهیمی

کارشناس پیشگیری اجتماع محور بهزیستی استان بوشهر

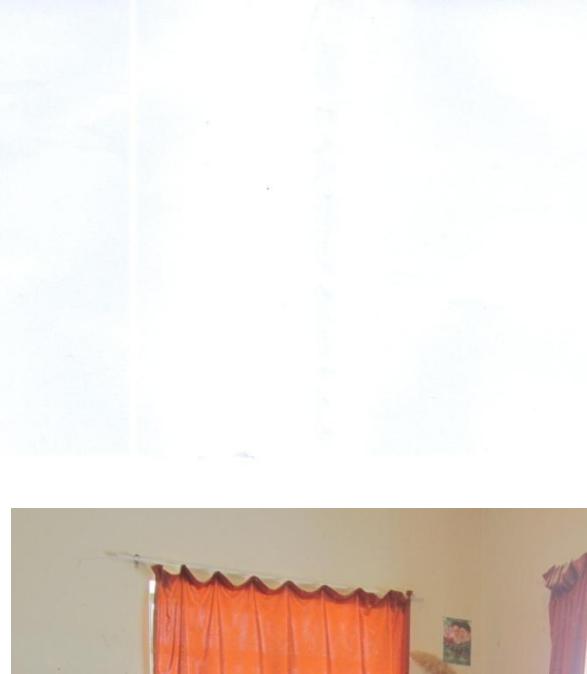
س

سرپرست تیم اعزامی مدد کاران اجتماعی

سید محمد رضا

نماینده توابخشی بهزیستی

سید علی ناصری

تصویر شماره ۱۹ - جلسه تقویت هماهنگی بین بخشی سازمان های مختلف

بحث و نتیجه گیری

همانطور که ذکر گردید گروه اعزامی انجمن مددکاران اجتماعی در طول زمان حضور خود در منطقه زلزله زده شهرستان دشتی فعالیت‌ها و اقداماتی را به منظور بازتوانی روانی و اجتماعی بازماندگان زلزله انجام داد که انجام این اقدامات با الهام از مبانی مفهومی و نظری مددکاری اجتماعی بوده است. قبل از ذکر هر مطلبی بر جسته کردن این مطلب بسیار حائز اهمیت است که داشتن تجربه صرف و حضور در زلزله‌های قبلی بدون پشتونه تئوری قوی نمی‌تواند در بازتوانی اجتماعی بازماندگان زلزله مؤثر باشد. کسانی می‌توانند به عنوان مددکار اجتماعی در این عرصه فعالیت کنند که ابتدا آمادگی نظری کافی داشته باشند و در مرحله‌ی دوم بتوانند نظریه‌های یادگرفته را در عمل پیاده کنند.

تفاوت نگاه مددکاران اجتماعی با سایر رشته‌ها و حرفه‌ها است، که آنان را کارآتر و مؤثرتر در مداخلات اجتماعی می‌کند. یکی از مهمترین عناصر این تفاوت نگاه، توجه زیاد به جلب اعتماد مراجعان است. مددکاران اجتماعی در ارتباطات خود قبل از هر چیزی سعی می‌کنند اعتماد مشتریان خود را جلب کنند. متخصص‌ترین و کارآمدترین نیروی‌های انسانی تا زمانی که اعتماد مشتریان خود را جلب نکنند تخصص و مهارت آنها نمی‌تواند وارد میدان عمل شود. تجربه مددکاران اجتماعی در زلزله بوشهر نشان داد مسئولین زمانی که به سازمان‌های غیر دولتی اعتماد کنند از هیچ نوع پیشتبانی و حمایتی دریغ نخواهند کرد.

مهمنترین نقشی که گروه در زلزله بوشهر ایفا کرد میانجیگری و تسهیلگری بود. در میانجیگیری قبل از هرچیزی اصل عدم قضاوت و بی‌طرفی مطرح است. اگرچه مددکار اجتماعی به دنبال رشد و توانمندی اجتماعی بازماندگان زلزله است اما بایستی آگاه باشد که در این راه حمایت بدون قید و شرط و بدون در نظر گرفتن سایر جوانب نه تنها منجر به بازتوانی نمی‌شود بلکه موجب آسیب دیدن بیشتر جامعه هدف (بازماندگان زلزله) می‌شود. به عبارت بسیار شفاف تر باید گفت مددکار اجتماعی برای اینکه بتواند به جامعه هدف خدمت رسانی کند بایستی واسطه‌ها را هم دریابد. منظور از واسطه مسئولین اجرایی محلی است. اگر صرفاً به نظرات بازماندگان زلزله توجه شود مسئولین احساس می‌کنند زحمات آنها نادیده گرفته شده است و اگر صرفاً به نظرات مسئولین توجه می‌شود مردم احساس بی قدرتی و منفعل بودن می‌کنند. معمولاً اشتباہ عامه متخصصان این است که بدون چون و چرا از مددجویان خود حمایت می‌کنند و احساس می‌کنند همیشه حق با مشتری است. این غلط مصطلح برگرفته از این عبارت کلیشه‌ای «مشتری مداری» است. مددکار اجتماعی بایستی قبل از هرچیزی آگاه باشد که تحت تأثیر این شعار قرار نگیرد. و در راه خدمت رسانی بایستی مددجوی دوم خود یعنی «مسئولین اجرایی محلی» را هم درک کند. به این ترتیب شرایطی پیش می‌آید که هم جامعه هدف و هم مسئولین مددکار اجتماعی را همراهی خواهند کرد.

از نکات مهم دیگری که باید به آن اشاره کرد این است که مسئولین اجرایی شهرستان و بازماندگان زلزله از مددکاران اجتماعی انتظار کارهای متفاوت و ادبیات مداخله ای متفاوت دارند اما این ادبیات متفاوت نباید طوری باشد که مسئولین و مردم احساس سردرگمی کنند هنر مددکار اجتماعی این است که متخصص بودن خود را در ادبیات صحبت کردن و الگوی اقداماتش به صورت عینی و ملموس به مراجعت خود القا کند. وقتی که بازماندگان زلزله با نگاه خودشان متخصص بودن مددکار اجتماعی را در می بابند آنوقت در فعالیت ها مشارکت حداکثری را خواهند داشت.

تشکیل جلسه هم اندیشی با مردم بازمانده علاوه بر امکان حل مشکلات محلی توسط خود مردم پیامدهای مثبت دیگری را هم در پی خواهد داشت یکی از این پیامدها پرورش قدرت ابراز وجود است. پیشگامان نظری توانمندسازی بر این باورند که ابراز وجود زمینه ساز شکوفایی و رشد و تعالی انسان ها است. منظور از ابراز وجود این است که ما در حضور دیگران اقدام به معرفی بیانات و دیدگاه های خود نماییم. اهمیت این ابراز وجود زمانی بیشتر است که در حضور کسانی باشد که از جایگاه بالاتری به لحاظ اجتماعی و اقتصادی قرار دارند. بسیاری از مردم نمی توانند در حضور مسئولین از حقوق خودشان دفاع کنند در جلسه هم اندیشی ای که در بوشهر برگزار شد بسیاری از جوانان بر این استرس فائق آمدند قطعاً تداوم این جلسات می تواند این استرس را کمتر کند.

همه مسئولین و متولیان دیدگاه یکسان و یکنواختی در مورد مددکاران اجتماعی و مداخلات اجتماعی ندارند قطعاً بعضی از افراد نظر مساعدتری در این خصوص دارند. در وهله ای اول مددکار اجتماعی باید این افراد را شناسایی کند تا با یاری آنها سریعتر وارد میدان عمل شود.

این درس ها و نکات ذکر شده مختص مددکاری اجتماعی هستند قطعاً متخصصین و مدیران در حوزه های دیگر تجارت و بحث های ارزشمند زیادی در خصوص بهبود فرآیند خدمت رسانی دارند اما از آنجا که این گزارش اختصاصا در خصوص فعالیت های مددکاری اجتماعی است لذا سعی شده است که به حوزه های دیگر پرداخته نشود و بهتر است متخصصان دیگر آن نکات را ارائه کنند. پیشنهادات هم بر همین مبنای طراحی شده است.

پیشنهادات

۱- تجربه مددکاران اجتماعی نشان می دهد دخالت دادن مردم در فرآیند خدمت رسانی می تواند کارگشا باشد برای مثال در توزیع اقلام غذایی حضور نمایندگان مردم بسیار مهم است ازیک سو مردم نیازهای خود را بهتر از هر متخصصی می توانند شناسایی کنند لذا می توانند در این شرایط اولویت خدمات را مطرح کنند. نکته دیگر اینکه وقتی مدیریت توسط مردم باشد هر گونه ناراضایتی احتمالی متوجه خود آنان می شود نه مسئولین، به علاوه حضور آنان در این فعالیت ها از هرگونه بی تحرکی و بی مسئولیتی در قبال نیازهای خودشان جلوگیری می کند، در حالی که عدم حضور آنها می تواند سرعت فرآیند بازتوانی را کم کند.

۲- در روزهای اول وقوع زلزله یکی از فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی که دانش و تجربه مناسبی را در حوزه های پژوهشی به ویژه پژوهش های میدانی دارد و دوره های تخصصی مددکاری اجتماعی در بلایای طبیعی را دیده است در منطقه حضور یابد و پس از مطالعه موشکافانه حوادث، نیازمندیهای منطقه را به صورت کلی ارزیابی کند و آن را در اختیار انجمن مددکاران اجتماعی ایران قرار دهد تا افرادی که برای اعزام انتخاب می شوند کاملا هدفمند و بر اساس نیازمندیهای بازماندگان زلزله باشند برای مثال اگر پژوهشگر اعزامی در پژوهش خود به این نتیجه رسید که نیاز به انجام طرح های مداخله ای اجتماع محور دیده شود پس فقط افرادی به منطقه اعزام شوند که در زمینه طراحی و اجرای طرح های مداخله ای اجتماع محور تخصص و تجربه دارند.

۳- با توجه به بستر سازی مناسب صورت گرفته از طرف گروه اعزامی و استقبال اهالی منطقه زلزله زده و مسئولین شهرستان و منطقه، در اسرع وقت گروه بعدی مددکاران اجتماعی اعزام شود.

۴- مطالعه و ارزیابی گروه اعزامی در منطقه زلزله زده نشان داد که چیدمان گروه بعدی که اعزام می شود بایستی به صورت زیر باشد .

سرپرست کل گروه اعزامی

این فرد بایستی دارای قدرت رهبری، مدیریتی و سازماندهی بسیار بالایی باشد تا بتواند هر سه کار گروه تخصصی را هدایت کند. ارتباط مناسبی با مسئول کار گروه ها برقرار کند. و رهنمودهای لازم را به موقع و

به صورت مناسب ارائه دهد. توصیه می شود یکی از اعضای هیأت مدیره انجمن مددکاران اجتماعی ایران این مسئولیت را به عهده بگیرد.

کارگروه تخصصی مداخله مددکاری اجتماعی پس از بحران

مسئول این کارگروه بایستی حداقل فارغ التحصیل کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی باشد و دارای تجربه کافی و پشتوانه نظری مناسب در خصوص بحران و مشاوره سوگ باشد. به روش های مشاوره مددکاری اجتماعی فردی مسلط باشد طوری که در طول زمان حضور کارگروه مداخله پس از بحران در منطقه زلزله زده بتواند برنامه ریزی های لازم را برای تک تک اعضاء انجام دهد.

دستیاران مسئول کارگروه : دو سه نفر از کسانی که حداقل دارای مدرک کارشناسی مددکاری اجتماعی هستند و تجربه مشاوره های فردی و خانوادگی مناسب دارند تا با استفاده از تجربه خود و رهنماوهای مسئول کارگروه بتوانند مداخلات فردی را انجام دهند و در صورت لزوم به صورت گروهی اقدام به مداخله نمایند. ترجیحا وجود هر دو نیروی زن و مرد در این گروه به کیفیت کار می افزاید.

دانشجوهای جوان : این دانشجوها با هدف بهره گیری از تجربه مددکاران اجتماعی متخصص مداخله پس از بحران در این کارگروه قرار می گیرند تا ظرفیت های لازم را برای حوادث غیر متقبه آینده بدست بیاورند. و در صورتی که پیشنهاداتی داشته باشند می توانند در جلسات تخصصی بین اعضای کارگروه مطرح کنند این افراد به دو صورت می توانند کسب تجربه و مهارت نمایند. در پایان هر روز جلسه کاری که مداخله گران حرفه ای گزارش اقدامات خود را ارائه می کنند می توانند این گزارش را مکتوب کنند و ضمن استفاده از درس های نهفته در گزارش به نقد و بررسی آن بپردازند. روش دوم اینکه پس از مطالعه چندین گزارش و شرکت در چند جلسه با صلاحیت مسئول کارگروه و اخذ رضایت از متقاضیان مداخله سرانجام در یکی از جلسات درمانی صرفا به منظور کسب تجربه حضور یابند.

کارگروه مداخله های اجتماع محور

مسئول این کارگروه بایستی از توان مدیریتی، ارتباطی و دانش تئوریکی بالایی برای طراحی و اجرای طرح های مداخله ای اجتماع محور بخوردار باشد قطعاً تسهیلگر بودن برای مسئولیت این کارگروه کافی نیست. در ضمن تحصیلات وی نباید کمتر از کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی باشد.

مددکاران اجتماعی تسهیلگر : دو یا سه نفر فارغ التحصیلان مددکاری اجتماعی زن و مرد که بایستی حتماً مسلط به فنون تسهیلگری باشند و بتوانند از عهده ای اجرای طرح های اجتماع محور مداخله ای برآیند. داشتن سابقه در این زمینه ضروری است.

نیروها و دانشجوهای جوان و علاقه مند : که می توان با ارائه آموزش های کلی نقش کمک تسهیلگری را به آنان داد تا تجربه های لازم را در حضور تهسیلگر بدست بیاورند.

کار گروه ارتباط با مسئولین اجرایی شهرستان و استان و طراحی و تدارک برنامه های جدید

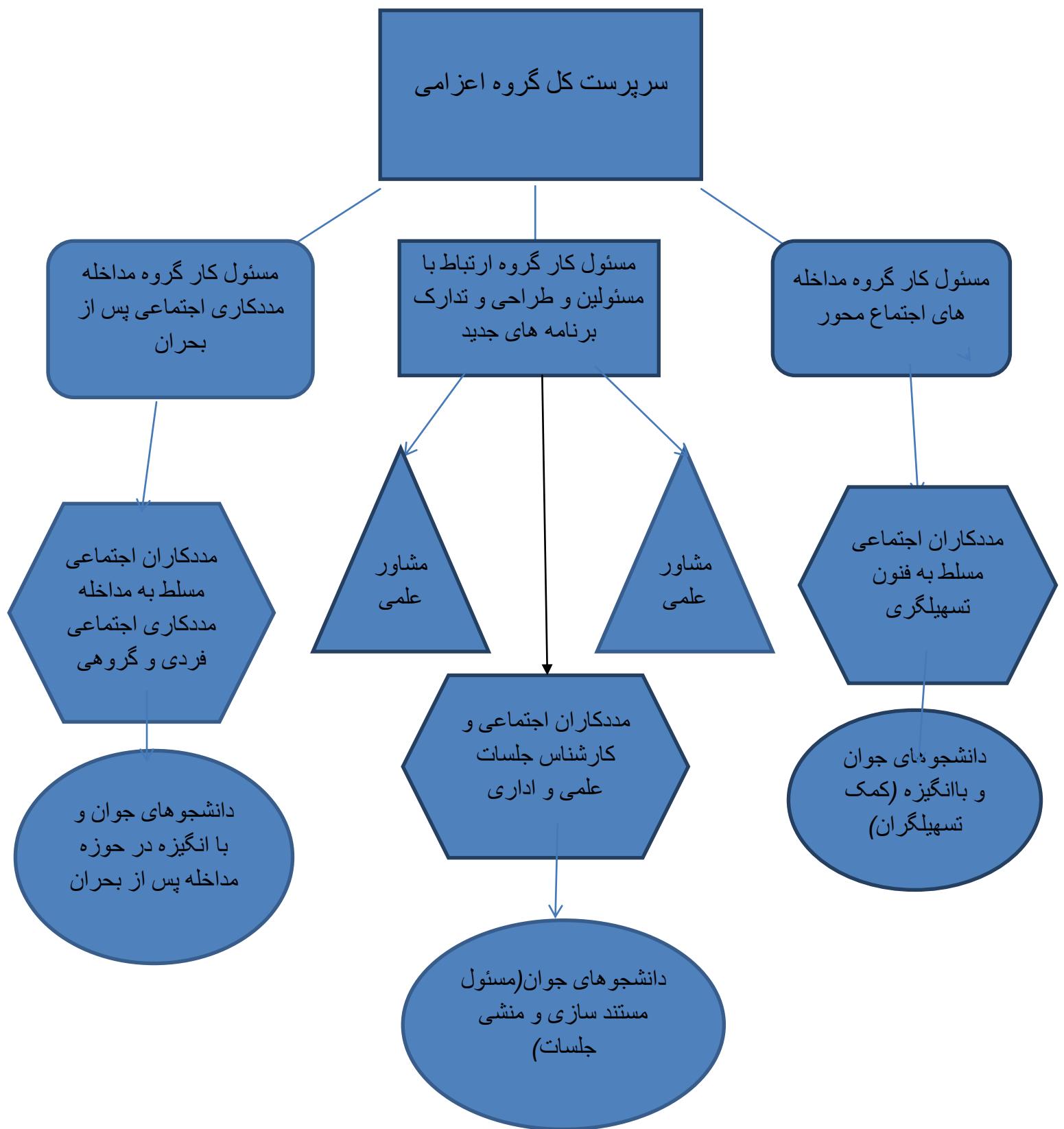
مسئول این کار گروه علاوه بر داشتن تحصیلات مددکاری اجتماعی بایستی حتما دارای تجربه مدیریتی حداقل در سطح میانی باشد و بتواند در کمترین زمان ممکن و با کمترین هزینه، زمینه را برای ارتباط و تشکیل جلسه با مسئولین فراهم کند و در صورت لزوم زمینه را برای سایر کارگروه ها در حوزه های فعالیت حرفه ای جدید و مورد نیاز فراهم کند.

مشاور علمی نقش دیگر و اساسی این کار گروه است که حتما بایستی دو نفر در کنار مسئول کار گروه باشند و در موقع ضروری بتوانند رهنمودها و نکات لازم را مطرح کنند.

حداقل دو یا سه نفر از فارغ التحصیلان مددکاری اجتماعی که سابقه حضور در جلسات هم اندیشی تخصصی و بین بخشی با ارگان های مختلف را دارند.

از دو تن از دانشجویان جوان و با انگیزه هم می توان برای اموری همچون تهیه مستند، تنظیم صورت جلسه و... در کنار این کار گروه بهره جست.

نمودار گروه اعزامی دوم

۵- در هدایت و ساماندهی گروه اعزامی بعدی بایستی به یکی از روش‌های زیر عمل کرد.

الف- دو نفر از اعضايی که در گروه اعزامی اولیه بودند گروه جدید را هدایت کنند.

ب)- گروه اعزامی اولیه در یک کارگاه تخصصی حداقل ۸ ساعته تجارب و آموخته‌های خود را در اختیار گروه دوم قرار دهد.

۶- گروه اعزامی دوم بایستی فعالیت‌های خود را همسو با شبکه بهداشت شهرستان، جمعیت هلال احمر و سازمان بهزیستی استان بوشهر انجام دهد چرا که این ارگان‌ها برخی از اقدامات اولیه را در خصوص بازتوانی روانی و اجتماعی انجام داده اند بنابراین ورود بدون هماهنگی و اطلاع از برنامه‌های این سازمان‌ها علاوه بر هدر رفتن هزینه‌های معنوی موجب شکل گیری نارضایتی بین مردم در خصوص مداخلات روانی و اجتماعی می‌گردد. یکی از نکات مورد تأکید در این بخش تشکیل تیم‌های درمانی با همکاری روانپزشکان و روانشناسان زیر نظر شبکه بهداشت و بهزیستی است. مداخلات روانی و اجتماعی بایستی به صورت تیمی باشد هر کدام از متخصصان علوم رفتاری اعم از روانشناس بالینی، روانپزشک و مددکار اجتماعی به تنها‌یی نمی‌توانند درمان همه جانبه انجام دهند از طرفی ارزیابی گروه اعزامی مددکاران اجتماعی انجمن نشان می‌دهد که در گروه‌های درمانی این دو سازمان جای مددکاران اجتماعی با تجربه و ماهر بسیار خالی است، بنابراین کارگروه تخصصی مداخله پس از بحران که در قسمت قبلی در مورد آن توضیح داده شد می‌تواند این خلأ را جبران کند.

۷- همکاری با سازمان روانشناسی و مشاوره می‌تواند بسیار مؤثر و سازنده باشد بنابراین توصیه می‌شود در ترکیب گروه‌های اعزامی بعدی از متخصصان داوطلب آن سازمان هم استفاده شود.